

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

50

Brno 2009

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 50
Volume 50

Číslo 1–2
Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttka, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Soňa Klanicová, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Olga Lečbychová,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Fotografie levalloiského hrotu nalezeného při výzkumu paleolitické lo-
kality Tvarožná-Za školou. Srov. studii P. Škrdly a kol. obr. 5:1. Foto
J. Špaček.

*A foto of the Levallois point found in the Paleolithic site Tvarožná-
Za školou. See the study of P. Škrdla et. al. Fig. 5:1. Photo by J. Špaček.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz

Webové stránky s pokyny pro autory: <http://www.iabrno.cz/pv>

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vydáno v Brně roku 2009

Copyright ©2009 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Doba římská a doba stěhování národů

Roman Age and Migration Period

Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit

BOSKOVICE (OKR. BLANSKO)

Masarykovo náměstí, parc. č. 81. Doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při záchranném výzkumu na stavbě víceúčelového objektu (viz kap. Eneolit, Doba bronzová, Doba železná, podrobněji Středověk a novověk) byly získány doklady osídlení také z doby římské. Z pravěké kulturní vrstvy pochází několik zlomků v ruce vyráběné germánské keramiky a také jeden fragment červeně malované římsko-provinciální keramiky.

Zuzana Pančíková

Resumé

Boskovice (Bez. Blansko), Masaryk Platz, Parz. Nr. 81. Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. BYSTRC, OKR. BRNO- VENKOV)

ZM 10, č.l. 24-32-23, koord. V:S s.č. –020:205 mm. Starší–mladší doba římská. Náhodný nález. Povrchový sběr.

V roce 2006 byl na katastru Brna-Bystrce zajištěn pomocí detektoru kovu železný římský meč (Obr. 1), který byl poskytnut autorům zprávy k prostudování a zdokumentování. Zbraň byla nalezena soukromou osobou a nyní je v soukromé sbírce. Místo nálezu, které se nachází na příkrém zalesněném svahu bylo bezprostředně po objevu pozorně prozkoumáno, avšak nepodařilo se nalézt žádný další archeologický materiál.

Dvojbřítý meč měří 865 mm na délku, z čehož čepel je dlouhá 640 mm a tm rukojeti pak 210 mm. Čepel je v horní části u ramen široká 60 mm a u špice 53 mm. Středová partie spathy nese horizontálně umístěný dvojité žlábek, jenž je rozdělen žebrem.

Meč náleží k římským spatham, konkrétně k typu Lauriacum-Hromówka, var. Hromówka, s nímž se shoduje jak v rozměrech (d. čepele: 580/594–795 mm, š. čepele 50–67 mm, d. trnu rukojeti 110–253 mm), tak v morfologických znacích (dvojitá tzv. krevní rýha, horizontální odsazení ramen čepele, dlouhý tm rukojeti) (Miks 2007, 94–96, Vortaf. C 17–18). V třídění M. Biborského (1994, 100, Abb. 16) patří bystrcký kus k mečům 11. skupiny, I. var., která se vyznačuje dlouhou a širokou, nepatrně se zužující čepelí s obloukovitě lomenou špič. Pokud

použijeme typologii M. Biborského a J. Ilkjæra (2006, 176–180, Abb. 124, 127), lze zbraň zařadit k typu Buch-Podlodow, přesněji k subtypu 1.

Analogické tvary k příkladu z Bystrce známe například z chorvatské lokality Gušča, z alamanské kořisti z Neupotz (Miks 2007, Taf. 101: A254, 102: 520,1) nebo z Ardanova (Biborski, Ilkjær 2006, Abb. 124: 3).

Spathy var. Hromówka se vyskytují zpravidla v rozmezí relativně chronologických stupňů B2b až C2/C3 (Miks 2007, 126). Typ Buch-Podlodow je zastoupen v náleзовých celcích datovaných do stupňů B2 a C1a (Biborski, Ilkjær 2006, 364–365). Z území bývalého Československa jsou spathy var. Hromówka zastoupeny v zárových hrobech v Přově (hrob č. 53) (Rybová 1970, 91, Taf. XXIV: 7), Plotišti nad Labem (hrob. č. 180) (Rybová 1979, 361, Abb. 3: 15) a Abrahamě (hrob. č. 131) (Kolník 1980, 53, Taf. XLII: b; Biborski 1994, Abb. 16: 1). Zmiňované hroby lze zařadit do stupňů B2/C1, C1a (Miks 2007, 533, 703–704).

Z moravského prostředí známe doposud pouze dva římské meče–gladia typu Pompeji z zárového hrobu v Blížkovicích (Červinka 1937, 113, obr. 5; Droberjar, Peška 1994, Abb. 4: 3) a z rozrušených hrobů z Mikulova (Droberjar, Peška 1994, 278, 300, Abb. 3: 10). Tento stav nálezů kontrastuje se situací v Čechách (Sakař 1980, 1–9, obr. 4; Musil 1994, 5–14, Abb. 1), odkud je doloženo 16 římských mečů, a s územím Slovenska, které doposud poskytlo 10 exemplářů. Počet římských mečů byl získán podle katalogu Ch. Mikse (2007).

Zpráva vznikla s podporou Grantové agentury ČR GD404/09/H020.

Petr Žákovský, Jan Jílek

Literatura

Biborski, M. 1994: Die Schwerter des 1. und 2. Jahrhunderts n. Chr. aus dem römischen Imperium und dem Barbaricum. In: Das römische Reich und seine Nachbarn im Bereich der Karpaten. *Specimina Nova IX*, 91–130.

Biborski, M., Ilkjær, J. 2006: *Illerup-Ådal. 11. Die Schwerter*. Aarhus.

Červinka, I. L. 1937: Germáni na Moravě. Archeologický přehled k otázce o původu deformovaných lebek ve střední Evropě. *Antropologie* 14 (1936), 107–146.

Droberjar, E., Peška, J. 1994: Waffengräber der römischen Kaiserzeit in Mähren und die Bewaffnung